

A photograph showing two men standing in a large, open pig farm. They are both looking down at a small piglet that they are holding together. The man on the left is wearing a light blue t-shirt and grey trousers, while the man on the right is wearing a green polo shirt and dark trousers. The background shows rows of pig stalls under a striped canopy.

Maatschap Beulink richt zich op de natuurlijke prestaties van hun varkens

BEDRIJSREPORTAGE / PAG 9

Hoe meet je hittestress bij koeien?

RUNDVEE / PAG 5

Voorkom stramheid en kreupelheid met Calcifit

VARKENS / PAG 14

Opstart onbehandelde hennen

PLUIMVEE / PAG 16

Van de directie	2	Uw vragen over zeugenvoeding beantwoord	12
Interne boerengranen	3	Voorkom stramheid en kreupelheid met Calcifit®	14
Grondstoffenmarkt	4	Kuikens moeten makkelijk kunnen drinken	15
Hoe meet je hittestress bij koeien?	5	Opstart onbehandelde hennen	16
Betere kengetallen bij ABZ Select	6	Sectorspecifieke e-mail nieuwsbrief van ABZ Diervoeding	18
Méér melk uit gras	7	Even voorstellen / Trainees gezocht	19
Maatschap Beulink richt zich op natuurlijke prestaties van hun varkens	9	Colofon	19

Van de directie

Investeringen Stroobos en Markelo

De afgelopen maanden is zowel in Stroobos als Markelo een dakopbouw geplaatst op de fabriek. In Stroobos is de gehele machinetoren voorzien van een dakopbouw. Hierdoor is er meer ruimte ontstaan om de bestaande installaties in de toekomst te vervangen door grotere machines. Tegelijkertijd wordt de machinetoren aan de waterkant uitgebreid ten behoeve van een centrale bedieningskamer, een lift en een nieuw trapenhuis. Aan de straatzijde wordt de machinetoren uitgebreid ten behoeve van een nieuw premixblok. Hierin kan in de toekomst nog een vierde perslijn worden gebouwd. In Markelo is de dakopbouw geplaatst op het perserij gedeelte. Hierdoor kunnen alle vier de perslijnen in de toekomst voorzien worden van nieuwe coaters om de brokjes/korrels te voorzien van vloeistoffen.

Afzetontwikkeling

De afzetontwikkeling van onze voeders loopt goed in 2018. De groei die we in 2017 hebben gerealiseerd houdt goed stand. Belangrijkste oorzaak hiervan is dat we gelukkig weinig klantverloop hebben en een zeer welkome aanwas van nieuwe klanten/leden. Samen bouwen we zo verder aan een nuchtere Nederlandse coöperatie van veehouders op het gebied van voer + bijbehorend advies. Een coöperatie van ruim 1.600 leden die gezamenlijk vijf voerfabrieken hebben, verspreid over het land en voor het grootste deel direct gelegen aan vaarwater. Samen blijven we investeren om de beste voeders, voorzien van het beste advies bij u voor een faire prijs te kunnen leveren. Bent u tevreden? Zeg het voort. Bent u ontevreden? Vertel het ons ...

VLOG

We hebben er al meerdere keren met u over gesproken. Uw coöperatie heeft de productie en advisering van VLOG-voeders voortvarend en succesvol opgepakt. Naast de voeders voor onze eigen veehouders produceren wij ook VLOG-waardige voeders voor een aantal collega coöperaties.

ABZ Diervoeding heeft al jarenlang ervaring met het produceren van Non GMO pluimveevoeders, die voldoen aan de criteria van VLOG (Verein Lebensmittel Ohne Gentechnik). Vanaf vorig jaar zijn hier de VLOG-melkvee- en VLOG-geitenvoeders bij gekomen. Om hieraan goed te kunnen voldoen hebben we de productie van alle VLOG-voeders geconcentreerd in de fabriek in Nijkerk. Deze fabriek ligt centraal in het land en kan voor alle diercategorieën voeders produceren. In deze fabriek worden nu zowel reguliere voeders als VLOG-voeders geproduceerd. Door een zeer streng beleid om versleping te voorkomen, kunnen we hierdoor goed aan de geldende eisen voldoen. Afhankelijk van de groei van het volume VLOG-voeders wat bij ons wordt afgenomen, is het mogelijk dat we in de toekomst ons verder gaan specialiseren. Wij volgen de ontwikkelingen hieromtrent met name in de zuivel met zeer veel interesse.

U kunt ons helpen om elke dag de puzzel wat betreft productie en logistiek goed gelegd te krijgen. Het tijdig mogen ontvangen van uw bestelling en het hebben van voldoende silo-capaciteit op uw bedrijf maken een betere planning door ons mogelijk. Door het plaatsen van uw bestelling via de bestelapp of via de website verlaagt u ook nog eens de foutkans en kunt u 24 uur per dag uw bestelling plaatsen.

Tot besluit

Ik wens u allen een goede zomer met groeizaam weer en goede opbrengstprijzen toe!

Marcel Roordink,
algemeen directeur

Dakopbouw locatie Markelo

Dakopbouw locatie Stroobos

Inname boerengranen

Ook dit jaar is het mogelijk om uw boerengranen te leveren aan de coöperatie. Tarwe, gerst, triticale en rogge kunt u, mits de kwaliteit het toelaat, rechtstreeks bij onze fabrieken aanleveren in Nijkerk, Eindhoven, Markelo en Stroobos. Maïs levering is alleen mogelijk via een drogerij.

De granen worden afgerekend tegen de geldende dagprijs bij levering. Betaling vindt plaats binnen 21 dagen na levering.

Indien u interesse heeft om dit seizoen uw granen te leveren dan verzoeken wij u op korte termijn contact op te nemen met ondergetekende.

Arie Griffioen, manager Inkoop & Logistiek
06 2161 4390 ■ a.griffioen@abzdiervoeding.nl

Grondstoffenmarkt

Onrust rondom droogte in de grote graanteeltgebieden van Rusland, Australië en de USA hebben de graannoteringen wereldwijd laten oplopen. Een dalende EUR/USD zorgt voor duurdere importen.

Granen

De granenmarkt is afgelopen tijd volatiel te noemen met oplopende prijzen. In Rusland, Australië en delen van de USA is het te droog. Vooral in Rusland liggen de nieuwe oogstverwachtingen tarwe op een beduidend lager niveau dan de recordoogst van 2017. Toen werd er 84 miljoen ton geoogst, nu schat de USDA een oogst van 72 miljoen ton in. In Noord-West Europa zijn de gewascondities van de wintergranen goed, maar door wereldwijd oplopende prijzen stijgen ook hier de prijzen. Bij een kleinere Russische oogst zal vooral Noord-Afrika weer meer Europese tarwe gaan vragen. Daarnaast zijn er de nodige logistieke problemen met treinstakingen in Frankrijk en gestremde vaarwegen. Door oplopende dieselprijzen en een tekort aan chauffeurs laat trucktransport duidelijke prijsstijgingen zien. Voor de maïs is het te droog in Brazilië, het Zwarte Zee gebied en Oost-Europa. Met name in Brazilië worden oogstverwachtingen naar beneden bijgesteld. In de USA en Noord-West Europa is de maïs inzaai wel goed verlopen. Een goede start van het groeiseizoen. Vooralsnog blijven de maïsprijzen behoorlijk vast genoteerd.

“Komende tijd gaan de oogstvoorspellingen voor de USA een belangrijke rol spelen.”

Eiwitten

Sojaschroot liet dit jaar forse prijsstijgingen zien. Inmiddels laten de prijzen een lichte daling zien, maar liggen wel op een veel hoger niveau dan afgelopen winter. Komende tijd gaan de oogstvoorspellingen voor de USA een belangrijke rol spelen. Sojabonen zijn goed de grond ingekomen, maar er wordt weinig regen verwacht de komende weken. De raapschrootmarkt laat richting nieuwe oogst in augustus een redelijke daling zien. Er zit toch nog behoorlijk wat aanbod en de nieuwe oogstverwachtingen zijn goed. Zonnepitschrootnoteringen zijn erg vast. Het aanbod zonnepitschroot midpro droogt op en ook zonnepitschroot hipro is tot nieuwe oogst oktober niet al te ruim.

Bijproducten

Bietenpulp oude oogst noteert stabiele prijzen. Nieuwe oogst laat stijgende noteringen zien. Er wordt een kleinere oogst verwacht ten opzichte van de record oogst vorig jaar, het areaal is niet verder gegroeid. Op een aantal plekken in onder andere Duitsland zijn er problemen geweest met uitspoeling door hevige regenval. Oostenrijk kent een fors insectenprobleem in de suikerbieten, waardoor de oogstverwachtingen aldaar veel lager liggen. Tarwegries blijft vast gestemd.

Sojahullen zijn toch wat gedaald in prijs. In de oogsttijd ligt de crush in Argentinië wat hoger en zien we meer verschepingen richting Nederland. De verwachting is dat door de slechte oogst de komende winter de crush zeer beperkt is en dus ook het aanbod van sojahullen. We zien een duidelijke premie voor de wintermaanden. Daar staat tegenover dat de vraag naar GMO sojahullen in Nederland/ Duitsland krimpt, omdat een toenemend aantal melkveehouders omschakelt naar VLOG-voeders.

Tabel 1: Suikerbieten productie EU-28

	2016	2017	2018
Areaal (x 1.000 ha)	1.479	1.742	1.743
Opbrengst (1.000 kg/ha)	75,8	80,9	75,2
Totaal productie (x 1.000 mt.)	112.100	141.000	131.000

Arie Griffioen, manager Inkoop & Logistiek
06 2161 4390 ■ a.griffioen@abzdiervoeding.nl

Hoe meet je hittestress bij koeien?

Een hoge temperatuur buiten of in de stal, eventueel in combinatie met een hoge luchtvochtigheid, veroorzaakt hittestress bij koeien. Door hittestress daalt de voeropname en neemt de kans op pensverzuring toe. Met het koelen van uw koeien kunnen schadelijke gevolgen van hittestress zoveel mogelijk worden beperkt. Er zijn allerlei signalen die duiden op hittestress. Vooral hoogproductieve dieren geven eerder signalen af, wellicht al voordat u maatregelen neemt.

Wateropname stijgt

Als eerste zal een koppel koeien bij (naderende) hittestress meer water drinken om zichzelf van binnen te koelen. Bij hitte drinkt een koe tot twee keer zoveel water! Bij 50 kg melk drinkt een koe dus 100 – 200 liter water per dag. Dit kan op een koppel van 100 koeien zomaar 10 m³ meer zijn. Wanneer u een watermeter plaatst op de toevoerleiding van het drinkstelsel kunt u de dagelijkse wateropname exact monitoren en eventueel registreren.

Overdag minder voeropname

Van nature verschuift een koe haar voeropname richting de avond bij warmer weer. Overdag is ze dan vaak minder actief. Vooral hoogproductieve koeien produceren enorm veel warmte door de maximale penswerking. Als ze de interne warmteproductie onvoldoende kwijt kan, zal ze reageren door minder te vreten. Wanneer u bij warm weer twee keer voert per dag of in plaats daarvan 's avonds gaat voeren, houdt u hier rekening mee. De avondmaaltijd zal relatief groot zijn, maar in de nacht zijn de omstandigheden het meest ideaal. Hittestress heeft pas echt negatieve gevolgen als de nachten ook warm zijn en de koe niet afgekoeld en volgevreten aan de nieuwe dag kan beginnen! Pieken in het voeropnamepatroon zijn normaal gesproken ongewenst in verband met kans op een te sterke pH-daling in de pens na een maaltijd. Om klauwproblemen en andere gevolgen van pensverzuring te voorkomen, dient het voermengsel voldoende buffer te bevatten en is een wat ruimere eiwitvoorziening ten opzichte van de energievoorziening verstandig.

Individuele koesignalen

Ga eens na bij een groepje koeien op uw bedrijf hoe ze individueel scoren op ademfrequentie en temperatuur. Zo heeft u een goede indruk van de mate van hittestress op uw bedrijf.

	Ademfrequentie	Rectale temperatuur
Stress drempel	> 60 x per minuut	> 38.5°C
Milde tot matige stress	> 75 x per minuut	> 39.0°C
Matige tot ernstige stress	> 85 x per minuut	> 40.0°C
Ernstige stress	> 120 x per minuut	> 41.0°C

Koude energie

Voer bij hittestress steeds voldoende natriumbicarbonaat (100 – 300 gram) en/of Rupromin-Balance (100 – 150 gram), zodat de koe zich kan bufferen en wordt gestimuleerd om veel water te drinken. Juist bij een wat krappere voeropname blijkt Bergafat (100 – 200 gram) een goede bron te zijn van 'koude' energie. De extra gevoerde VEM uit bestendig vet voorkomt een hogere warmteproductie uit fermentatie en compenseert de lagere VEM-opname.

Izak van Engelen, productmanager rundvee
06 2125 8720 • i.engelen@abzdiervoeding.nl

Betere kengetallen met ABZ Select

Veel rundveeklanten kennen ons volgsysteem ABZ Direct. De meesten omdat ze met de ABZ Direct app direct op hun smartphone de laatste tankleverantie bekijken. Anderen vanwege de resultaten die elke maand of kwartaal op een overzicht worden gepresenteerd door hun rundveespecialist. Om uw kengetallen beter te kunnen beoordelen ontwikkelen momenteel twee studenten van HAS Den Bosch een nieuwe bedrijfseconomisch kengetallenvergelijking: ABZ Select.

Wat is ABZ Select?

ABZ Select is een representatieve groep van 100 rundveeklanten verspreid over ons volledige werkgebied. Van deze 100 klanten wordt ABZ Direct volledig bijgehouden, zodat iedere deelnemer aan ABZ Select 100% kloppende kengetallen van zijn eigen bedrijf heeft. De kengetallen van de 100 deelnemers samen geven u en ons (ongeacht of u deelnemer bent aan ABZ Select) een betrouwbare en bruikbare referentie om uw eigen resultaten mee te vergelijken.

Wie doen mee in ABZ Select?

Om aan een representatieve groep van 100 rundveeklanten te komen, hebben we eerst gekeken hoe onze klanten verdeeld zijn over Nederland. Daarnaast hebben de afstudeerders onderzocht wat de kenmerken zijn van een gemiddelde melkveehouder en een gemiddelde ABZ-klant. Vervolgens hebben we precies in overeenstemming met de spreiding van de klanten per postcodegebied het juiste aantal klanten geselecteerd om tot 100 te komen.

Bezoek geselecteerde bedrijven

Momenteel zijn onze afstudeerders Leon van der Maas en Joost Peer de geselecteerde bedrijven aan het bezoeken. Tijdens de bezoeken wordt een enquête afgenomen en vaak even het bedrijf en de koeien bekeken. Om in korte tijd de 100 bedrijven te bezoeken zijn Leon en Joost hard aan het werk en komen ze in alle uithoeken van het land. Door hun positieve instelling en de goede medewerking van de geselecteerde bedrijven is ABZ Select een prachtig project geworden waar u nog meer over gaat horen!

“Een betrouwbare en bruikbare referentie om uw eigen resultaten mee te vergelijken.”

Peter van den Bos, specialist rundveehouderij
06 8371 3310 ■ p.bos@abzdiervoeding.nl

A group of men are gathered in a grassy field with cows. One man in a light blue shirt is speaking to the group. The background shows a line of trees under a clear sky.

Méér melk uit gras

'Méér melk uit gras' was het thema van de Actief Ruwvoerdagen die op 23 en 24 mei bij familie Veltkamp in Markelo en familie Veneman in Vroomshoop gehouden zijn. Onder prachtige omstandigheden werden deels binnen en deels buiten twee interessante workshops verzorgd. Gerard Abbink van Groeikracht nam zijn workshopdeelnemers mee het land in om samen te zien hoe de bodem aan het werk is. Onze productmanager Izak van Engelen besprak de strategie om zo goed mogelijk méér melk uit gras te winnen.

Bodemleven

Onder de graszode is een leger aan micro-organismen aan het werk om de grasplant van voeding te voorzien. Daarvoor zijn in de bodem omstandigheden als pH, lucht, vocht en temperatuur bepalend. Gerard Abbink: "Bemesten is het voeren van bodemleven; je moet de bodem aan de praat houden". Daarom is Gerards advies om te sturen op een juiste koolstof/stikstofverhouding, zodat de langzaam werkende bodemschimmels goed kunnen samenwerken met de snelwerkende bodembacteriën. Ook de bemesting met de elementen kwam ter sprake zoals N, K, S en Ca. Kies ervoor om een pH van 6,0 te behalen. Calcium is nodig voor goede beschikbaarheid van voedingselementen in de graszode. Een teveel aan magnesium verlaagt dit effect van calcium. Je land verzorgen voor een goed bodemleven en effectieve bemesting vraagt goede zorg voor de structuur van de bodem. Gerard Abbink: "Houd de bodem aan het werk".

Roterend Standweiden

In zowel Markelo als Vroomshoop liet Izak van Engelen zien hoe door Roterend Standweiden een hogere opname van vers gras gehaald zou kunnen worden. De workshop was dan ook erg praktisch, want we konden ter plekke de situatie in het gras beoordelen. Roterend Standweiden lijkt goed te passen bij de huidige grote voervorraden en de wens om de melkproductie van de koeien op peil te houden. "Als je weidt, ga dan

planmatiger weiden en probeer de totale opname vers gras per koe per jaar te verhogen". Op beide bedrijven werd geschetst hoe de huiskavel in drie blokken kan worden verdeeld die elk weer bestaan uit 5 – 7 percelen. Met drie blokken kan er veel etgroen geweid worden, omdat je telkens twee blokken kunt maaien.

"Bemesten is het voeren van bodemleven; je moet de bodem aan de praat houden".

Hogere voederwaarde

Wanneer gras wordt gevoerd met een hogere voederwaarde stijgt de opname van ruwvoer. Vers gras is daarbij het meest complete voer, omdat er nog geen suikers verloren zijn door conservering. Een juiste bijvoeding op stal is van groot belang, omdat de variatie van vers gras groot is. Het doel is een volle pens. "Een volle pens geeft een volle tank".

Gert Roelofs, specialist diervoeding
06 1134 1619 ▪ g.roelofs@abzdiervoeding.nl

Optimaal resultaat met een duurzaam karakter

Maatschap Beulink richt zich op de natuurlijke prestaties van hun varkens

De tweelingbroers Remco en Rudy Beulink (43) hebben in maatschap met hun vader een varkenshouderij in Zelhem met 4.000 vleesvarkens en een akkerbouwtak. Kenmerkend is hun gedrevenheid om op een moderne, toekomstbestendige wijze varkens te houden. Ze richten zich op de natuurlijke prestaties van de dieren. Daar horen in de nabije toekomst ook lange startten bij.

Vader Bennie (69) startte in 1972 op de huidige locatie een bedrijf met 250 zeugen en 1.100 vleesvarkens. In 1986 kwam daar een bedrijf in Hengelo met 600 zeugen bij, dat in 1997 weer werd verkocht. Ze kozen voor meer akkerbouw erbij voor een betere balans tussen mestafzet en aantal varkens. Het bedrijf in Zelhem, inmiddels gedateerd, werd in 2006 gesloopt en vervangen door een nieuwe stal voor 3.000 vleesvarkens. Traditioneel op 0,8 m², met goede huisvesting en grondkanaalventilatie. "Met dit systeem kun je veel lucht verplaatsen zonder dat je tocht hebt", verklaart Rudy deze keus. "Een duur systeem, maar achteraf is dit een heel goede keus geweest." In 2010 is de stal vergroot en zijn ze uitgebreid naar 4.000 dieren. Dat jaar kwam het Good Farming Star-concept, dat hen wel aansprak. Ze deden mee in de pilotgroep en gingen 25% minder dieren houden, omdat varkens in dat concept meer ruimte krijgen. In 2015 is de stal opnieuw vergroot, zodat ze hun vergunning voor 4.000 dieren weer volledig konden benutten. De akkerbouwtak (maïs en gerst) groeide door tot 103 ha in 2018. Dit om de kringloop voor de mestafzet nóg verder rond te krijgen en om voldoende CCM in de kuil te krijgen. Het bedrijf heeft een hoge gezondheidsstatus en gebruikt weinig antibiotica; de dierdagdosering is circa 3. Om insleep van ziekten te voorkomen, halen ze de biggen altijd met eigen vervoer op bij de fokker. De varkens op het bedrijf zijn Topigs 50 x Tempo.

"Tegen het advies van menig specialist in ventileren we op een heel hoog niveau"

Ventilatie

De familie Beulink heeft een sterk afwijkende mening over ventileren. Rudy: "Tegen het advies van menig specialist in ventileren we op een heel hoog niveau: maximaal 100 m³ per varken per uur. De gangbare norm van 60 à 70 m³ vinden wij

veel te laag. Door de grote luchtinlaat hebben we heel veel luchtverplaatsing zonder dat we tocht krijgen; de luchtsnelheid blijft laag." Meetapparatuur voor CO₂ en ammoniak zal je niet tegenkomen op het bedrijf. "We gebruiken onze neus en vertrouwen op onze intuïtie. Wij willen gewoon een fris klimaat in de stal. Onze varkens houden we niet buiten, maar we proberen wel het buitenklimaat zo goed mogelijk na te bootsen met frisse, droge lucht, niet al te hoge temperaturen en weinig stof. Zo hebben we weinig longproblemen bij de dieren. Hard ventileren is een van de succesfactoren op ons bedrijf." "Varkens die zich behaaglijk voelen, laten elkaar met rust en groeien goed. De productiecijfers van het bedrijf laten dat zien: in 2017 is een groei bereikt van gemiddeld 966 gram met een uitval van 1,2%. "Wij zetten in op groei en gaan met de varkens voor de Champions League", verklaart Rudy. "Dan moet alles kloppen: klimaat, huisvesting, waterkwaliteit, voeding, biggezondheid, omstandigheden bij opleg, afleidingsmateriaal, genetica... We streven niet naar de massa; 4.000 is geen megabedrijf. Maar we willen een goed verdienmodel met een duurzame achtergrond. We versterken het rendement door uit te breiden in de akkerbouw, niet in aantal varkens. Je moet maatschappelijk verantwoord ondernemen, dat is onze filosofie."

Lange staarten

In die filosofie past ook het streven naar een varken met een intacte staart. Daar werken ze naartoe en daarom hebben ze twee proeven gedaan. Om zich te oriënteren is Rudy afgelopen februari naar Zwitserland gegaan, waar intacte staarten al twintig jaar verplicht zijn. Hij heeft René Schennink van ABZ Diervoeding, zijn dierenarts en de vermeerderaar meegenomen. "Ik vond het belangrijk om van nabij te zien hoe het er in de praktijk aan toegaat. We hebben gezien dat het houden van varkens met lange staarten niet vanzelf gaat, want ook in Zwitserland zijn er problemen met staartbijten. Wij hebben nu nog de mogelijkheid van couperen, maar we moeten goed beseffen dat wij als varkenssector al op weg zijn naar lange staarten. Daarom moeten we nu al zo goed mogelijke omstandigheden op het bedrijf creëren." Over het verloop van zijn eigen proeven is Rudy tevreden. "Wij hebben de randvoorwaarden al een heel eind op orde en ik verwacht dat we voor de toekomst met lange staarten om kunnen gaan. Bij het houden van dieren met lange staarten moeten alle factoren nóg beter voor elkaar zijn." Voor afleiding gebruiken ze een koker met strobriketten, gemaakt van geperst kaf van spelt. In de groepen hangen ook in hoogte verstelbare stromanden en touwen.

Voeding

De maatschap Beulink is gestopt met rantsoenering. "We willen niet rantsoeneren. Een varken moet gewoon kunnen eten als hij dat wil. We hebben onderzocht hoe we de varkens andere, betere eiwitten konden aanbieden; we willen hoge groei met een goede classificatie." Een groot deel van het voer mengen ze zelf. Zo konden ze met eiwitgrondstoffen experimenteren. Met de juiste eiwitkwaliteit en 40% eigen CCM bleken ze al heel snel op de goede weg te zitten. De CCM ondersteunt het verteringsproces en zorgt voor een goede darmgezondheid. Voor die darmgezondheid voeren ze ook goede vezels bij, onder andere Fiberfit, een uniek concept van ABZ Diervoeding voor optimale darmgezondheid. De maatschap betreft sinds een paar jaar voer van ABZ Diervoeding vanwege de kwaliteit, transparantie en no-nonsensementaliteit van het bedrijf. De PIA-enting die ze toepassen ondersteunt eveneens een goede darmgezondheid.

"Als varkenshouder moet je je 'license to produce' kunnen behouden en met de tijd meegaan."

Blijver

Rudy Beulink heeft een duidelijke visie over de bedrijfsvoering van de toekomst "Het begint steeds meer te knellen tussen de agrarische sector en de maatschappij. Als varkenshouder moet je je 'license to produce' kunnen behouden en met de tijd meegaan. We willen een optimaal resultaat met de varkens, maar wel met een duurzaam karakter. Volgend voorjaar wordt op het bedrijf een installatie aangelegd van 1.566 zonnepanelen. We willen tot de blijvers behoren en varkens houden op een wijze die we durven uit te leggen."

René Schennink, specialist brij- en kernvoerders
06 4659 4430 ■ r.schennink@abzdiervoeding.nl

Uw vragen over zeugenvoeding beantwoord

Begin dit jaar werd u via onze e-mailnieuwsbrief opgeroepen om uw vragen over voeding en grondstoffen naar ons te mailen. In onze ABZ Nieuws van februari hebben wij uw vragen beantwoord over biggenvoeding (na te lezen op onze website). In dit artikel gaan we dieper in op de vragen die gesteld zijn over zeugenvoeding. Onderverdeeld in dragende zeugen, lacterende zeugen en voer rondom insemineren.

Dragende zeugen

De dracht van de zeug is op te delen in drie fases. Vaak wordt een hoog-laag-hoog voerschema gehanteerd waardoor aan de behoefte van de zeug en biggen voldaan wordt.

Dag 1-50

Na het insemineren moeten de dieren verplicht na vier dagen in groepsverband gehouden worden. Belangrijke factoren in de eerste fase van de dracht zijn conditieherstel (kg voer x inhoud) van de zeug en innesteling van de embryo's. De innesteling bepaalt de overlevingsgraad van de embryo's. Wanneer de innesteling niet optimaal verloopt, zal het aantal geboren biggen minder zijn. Daarnaast wordt de uniformiteit van de toom beïnvloed in deze periode.

Dag 51-85

In de tweede periode van de dracht ontwikkelen de embryo's zich. De zeug werkt in deze periode al minder tot niet meer aan conditieherstel. Om vervetting van de zeugen te voorkomen, wordt deze periode vaak minder hard gevoerd.

Dag 86-115

In de laatste periode van de dracht staat de groei van de biggen centraal. Naast onderhoud van de zeug gaat alle overige energie uit het voer naar de biggen. De zeug kan in deze periode al wat conditie verliezen. De laatste dagen van dracht zijn bepalend voor het geboortegewicht van de biggen. Wanneer een zeug een paar dagen te vroeg werpt, zijn de biggen duidelijk lichter. Om nog beter op de behoefte van de zeug in te spelen, kan gekozen worden voor een twee fase drachtvoer.

Hiermee wordt beter ingespeeld op de nutriëntbehoefte van zeug en big. Via een voer met minder aminozuren in verhouding tot energie kan de spekdikte gestimuleerd worden. Door een voer te gebruiken met juist meer aminozuren in verhouding tot energie kan er gestuurd worden op een verbetering van het geboortegewicht einde dracht. Ook past zo'n type voer beter bij gelten gedurende de hele dracht voor de ontwikkeling van een jong dier.

Tabel 1: Positionering Dynamo lacto zeugenvoeders

	Prelacto	Puur	Garant	Subliem	Fit
		Gesmak rood werpen		Melkgst	
Geboorteproces vitaliteit biggen bleef	++++	+++	++	+	++++
Melkproductie	++	++	+++	++++	++
Vruchtbaarheid	++	++	+++	++++	++++
Darmgezondheid	+++	++	++	+	++++

Tabel 2: Positionering Dynamo drachtvoerders

	Opti	Garant	Subliem	Fit
	Vetoanzet		Spieraanzet	
Toomgewicht vitaliteit big	++	++	+++	++++
Vetoanzet	+++	++	+	++
Spieraanzet	+	++	+++	++
Darmgezond	++	++	+	++++

Lacterende zeugen

De kraamperiode van een zeug is te verdelen in twee fases. Hierdoor kan met één lactovoer niet optimaal voldaan worden aan de behoeftes van de zeug. Het is echter niet voor iedereen mogelijk om twee soorten lactovoer te verstrekken in de kraamstal. In dat geval wordt gekeken naar het beste compromis.

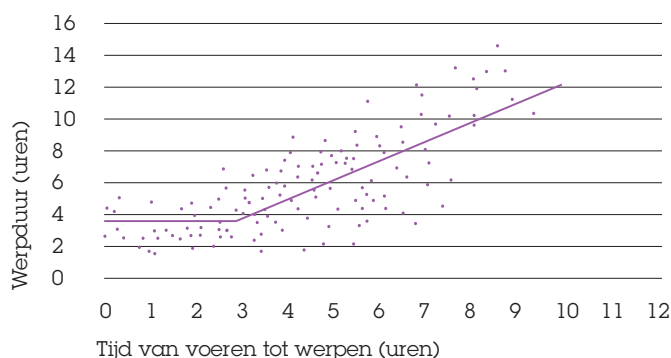
De eerste fase bevindt zich rondom het werpen. Hier ligt de focus op het werpproces. Problemen die vaak voorkomen bij zeugen rondom werpen zijn: constipatie, een vertraagd werpproces en hierdoor meer doodgeboren biggen, een negatieve energiebalans en te hoge of te lage uierdruk.

De voersamenstelling en hoeveelheid kan invloed hebben op deze problemen. Bij de overgang van drachtvoer naar lactovoer is onder andere de elektrolytenbalans van belang. De elektrolytenbalans beïnvloedt het botmetabolisme en kan daardoor de calcium beschikbaarheid vanuit het bot bevorderen. Rondom werpen willen we juist graag de beschikbaarheid van calcium verhogen door een lage elektrolytenbalans in een transitievoer. Gedurende de dracht wordt daarentegen een hoge elektrolytenbalans aangehouden om botontkalking en beenwerkproblemen te voorkomen.

Naast verschil in mineralen bevat een drachtvoer veel fermenteerbare koolhydraten (FK) en lactatievoer is juist veel zetmeelrijker. Voeders met voldoende FK en IK (inerte koolhydraten) hebben een positief effect op de mestconsistentie rondom werpen.

Naast de voersamenstelling heeft ook de verstrekking van het voer invloed op het werpproces. Uit onderzoek van Aarhus Universiteit blijkt dat de lengte van het werpproces in verband staat met de tijd van het voeren voor het werpen. De duur van het werpproces wordt verlengd wanneer meer dan 3 uur voor het werpen het laatste voer verstrekt is (zie grafiek 1). Dit komt doordat de energiebalans van de zeug negatief wordt. Een langer werpproces heeft tevens invloed op het aantal doodgeboren biggen (zie grafiek 2).

Grafiek 1: Energiestatus; werplengte

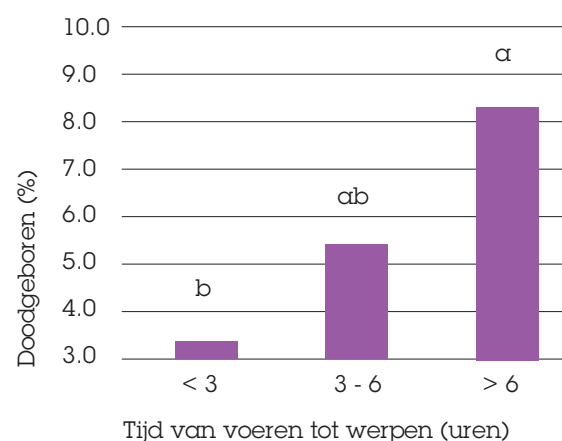
De tweede fase begint vanaf het moment dat de melkproductie van de zeug start en duurt tot aan het spenen. Hier ligt de focus op de melkproductie en het conditiebehoud van de zeug. Voeders met een hoog FK-gehalte kunnen zorgen voor een ongewenst effect op voeropname, wat niet wenselijk is in verband met conditiebehoud. Deze fermenteerbare koolhydraten zitten met name veel in grondstoffen als sojahuillen, bietenpulp en palmpitschilfers.

Na de biest moet de melkproductie op gang komen. Wanneer de melkproductie stagneert, heeft dit grote gevolgen voor de productie in de rest van de lactatieperiode. Met name te harde uiers kunnen leiden tot het droogzetten van het uier. Hierbij is het voerschema erg belangrijk. De voerbehoefte van een gelt ten opzichte van een oudere zeug is erg verschillend. Daarnaast is de toomgrootte en nóg belangrijker het toomgewicht van invloed op de behoefte van de zeug.

Flush

Zoals eerder genoemd is de energiebalans van de zeug tijdens de lactatie belangrijk voor de vruchtbaarheid van de volgende cyclus. Het spenen zorgt voor hormonale veranderingen in de zeug waardoor deze berig wordt. Omdat het niet altijd mogelijk is om de zeugen in een positieve energiebalans te krijgen bij het spenen, is het goed om een voer te verstrekken na het spenen met veel zetmeel en suikers. Een 150 gram suiker per dag kan positieve effecten hebben op de vitaliteit van biggen. Door het flushvoer en het hoge voerniveau zal de kwaliteit van de eicellen verbeteren.

Grafiek 2: Energiestatus; doodgeboren biggen

Brom Toebes, specialist varkenshouderij
06 2061 6754 | b.toebes@abzdiervoeding.nl

Voorkom stramheid en kreupelheid met Calcifit®

Na het succes met Fiberfit® heeft ABZ Diervoeding Calcifit® ontwikkeld. Calcifit® is een toevoeging voor in het voer om beenwerk te ondersteunen, waarbij is ingestoken op de gewenste calcium/ fosforverhouding en daarnaast is het bevorderlijk in gevallen van spierstijfheid om melkzuur uit de spieren sneller op te ruimen.

Waarom Calcifit®?

Kreupelheid is een bekende reden van uitval bij zeugen en vleesvarkens. De oorzaak van kreupelheid kan wisselen. Zo kan een dier zich gestoten hebben, uitgegleden zijn of kan een bacterie meespelen. Eén belangrijke reden van kreupelen en stramme varkens wordt echter vaak over het hoofd gezien; namelijk de opbouw en afbraak van de botten. Bijzondere omstandigheden kunnen ervoor zorgen dat de botontwikkeling van de dieren achterblijft op de groei. Dit probleem kan in een aantal specifieke situaties voorkomen worden. Om dit probleem aan te pakken, zonder de groei van de dieren te beperken, heeft ABZ Diervoeding Calcifit® ontwikkeld.

Botmetabolisme

In de huidige markt is een hoge groei bij varkens gewenst. Wanneer varkens te hard groeien in combinatie met afwijkende omstandigheden bestaat het risico dat de ontwikkeling van botten achterwege blijft. Dit houdt in dat het dier zwakke botten en gewrichten kan hebben. In de praktijk zien we dit bijvoorbeeld aan een niet correcte stand van het beenwerk.

Bot bestaat onder andere uit collageen en calciumfosfaat. Bot herstelt/ vervangt zichzelf. Hiervoor zijn osteoblasten nodig voor de botopbouw en osteoclasten voor de botafbraak. Osteoclasten maken zuur waarmee het bot kapot gemaakt wordt voor de afbraak. Hierbij komt collageen vrij. Osteoblasten maken een eiwit aan genaamd osteocalcine voor de opbouw van het bot. Osteocalcine en collageen kunnen gemeten worden in het bloed om zo het botmetabolisme te monitoren.

Wanneer het varken een calciumtekort heeft, zal de bij schildklier signalen afgeven waardoor er meer calcium uit het bot gemobiliseerd wordt. Een calciumtekort wordt bij varkens na 2 à 3 dagen gesignaleerd. Wanneer de calciumgehalten in het bloed te hoog zijn, kan deze opgeslagen worden in de botten. Hoge concentraties calcium in het bloed bevorderen de productie

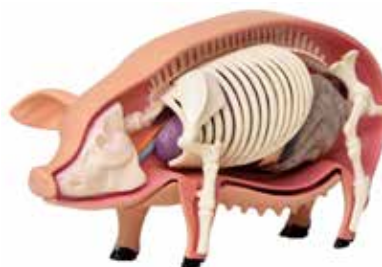
van calcitonine. Dit hormoon remt de afbraak van botweefsel en vermindert de calciumionen in het bloed en verlaagt hiermee de calciumspiegel. Daarnaast remt calcitonine de lactatie.

Calcium kan via het voer aangeboden worden. Vitamine D is echter nodig om calcium op te nemen in het lichaam via de darm. Verschillende nutriënten, onder andere vet, zorgen voor meer hormonale productie waardoor de opbouw gestimuleerd en de afbraak van botten geremd wordt. Wanneer een varken voldoende nutriënten binnenkrijgt, wordt het niet alleen zwaarder, maar worden de botten ook sterker. Magnesium, aangeleverd via voer, verbetert de doorbloeding. Dit zorgt ook weer voor een betere botmetabolisme.

Spiersen

Stramigheid van de spieren kan ook leiden tot ongemak bij varkens. Calcifit® bevordert eveneens de afvoer van afvalstoffen uit de spieren, zoals bijvoorbeeld melkzuur die stramigheid veroorzaakt.

Wilt u meer weten over de werking van Calcifit®? Neem dan contact op met één van onze varkensspecialisten.

Mieke Peijnenburg, specialist varkenshouderij
06 5725 8573 ■ m.peijnenburg@abzdiervoeding.nl

Kuikens moeten makkelijk kunnen drinken

Het is erg belangrijk dat u ervoor zorgt dat uw kuikens makkelijk kunnen drinken. Anders drinken ze te weinig, gaan ze minder eten en groeien ze minder.

Hoogte van de nippels

Een oorzaak van te weinig drinken kan zijn dat de nippels te hoog of te laag hangen. Verander de hoogte en kijk welke invloed dit heeft op het waterverbruik.

Verhouding tussen voer- en wateropname

De wateropname hangt af van de voeropname, voersamenstelling, staltemperatuur en de leeftijd. Een vuistregel is dat vanaf 10 dagen leeftijd de verhouding tussen water en voer 1.75 tot 1.80 moet bedragen. Houd dagelijks de water- en voeropname bij. Een plotselinge verandering in de wateropname is mogelijk een signaal dat er iets mis is met de gezondheid, coccidiose of een entreactie. Kijk of de verandering samenvalt met het overschakelen naar de volgende voerfase. Let ook op de waterdruk. Komt het water wel achter in de drinklijnen?

Watergift van de nippels

Als er te weinig water uit de nippels komt, drinken de kuikens te weinig. Controleer regelmatig de waterdruk en de watergift van de nippels. Je kunt de doorstromingsnelheid beoordelen door een bakje een minuut tegen een nippel aan te houden. Bepaal vervolgens hoeveel water erin zit. Doe dit bij verschillende drinklijnen. Een handige vuistregel voor de doorstromingsnelheid is de leeftijd van de kuikens in dagen plus 20 ml per minuut. Bijvoorbeeld: 35 dagen + 20 = 55 ml per minuut. Teveel waterafgifte geeft vermorsing en een slechtere strooiselkwaliteit, met als gevolg een slechtere kuikenkwaliteit en voetzoollesies. Laat het drinkwater door een laboratorium controleren. Controleer de drinklijnen op zicht of ze vervuild zijn. Doe dit aan de binnen- en buitenkant van het systeem.

Wat is de juiste drinkhouding van het kuiken?

Rechtop en kop omhoog, zodat het water zo de keel in loopt: dat is de juiste drinkhouding. Wat is rechtop? Bij kuikens van een week oud moet de hoek tussen snavel en nippen 35 tot 45 graden zijn. Bij kuikens ouder dan een week moet de hoek tussen snavel en drinknippel 80 tot 85 graden zijn. U kunt dit sturen door de drinknippels hoger of lager te hangen. Overleg met uw pluimveespecialist of dierenarts wanneer u afwijkingen ziet. Reageer op tijd, dit komt de groei en voerconversie ten goede.

Hans Wagenaars, key accountmanager
06 5314 5770 ▪ h.wagenaars@abzdiervoeding.nl

Opstart onbehandelde hennen

In navolging op de artikelen 'Onbehandelde hennen' en 'Sturen op eigewicht' (na te lezen op onze website) in deze uitgave een artikel over de technische prestaties tijdens de opstartfase van onbehandelde hennen. De cijfers komen uit Legmanager over de periode 01-06-2017 tot 01-06-2018. In de onderstaande tabellen is weergegeven hoe de ABZ koppels presteren ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Scharrel bruin

Bij ABZ Diervoeding komen de koppels bruine scharrelhennen gemiddeld later in productie dan landelijk gemiddeld. Dit resulteert in een stevige hen die meteen een goed eigewicht kan maken. Op 30 weken is het eigewicht één gram hoger met een bijna drie gram scherpere voeropname. Bovendien laat week 30 een positief verschil van bijna één procent legpercentage zien.

Vrije uitloop bruin

De bruine vrije uitloop hennen die voer krijgen van ABZ Diervoeding starten iets later, maar wel met één gram hoger eigewicht. Dit betekent minder eieren onder 53 gram. Op 30 weken is te zien dat ABZ Diervoeding met een iets lagere voeropname behoorlijk meer eigewicht maakt. Het legpercentage is vergelijkbaar. Dit resulteert in een verschil van 6 punten voerconversie. Afhankelijk van het productiedoel heeft een pluimveehouder wel of niet baat bij eigewicht.

Tabel 1: Technische kengetallen onbehandelde bruine hennen

Leeftijd	Onbehandeld bruin	Leg%	Eieren p.o.h.	Eigewicht	Voeropname	
24	Scharrel	ABZ	92,7	17,5	54,0	113,3
		Landelijk	93,4	21,2	53,8	114,0
	Vrije uitloop	ABZ	94,2	18,4	54,4	115,2
		Landelijk	94,3	20,6	53,5	114,7
30	Scharrel	ABZ	95,1	57,0	60,4	119,3
		Landelijk	94,3	60,5	59,4	122,0
	Vrije uitloop	ABZ	95,4	59,1	60,5	123,0
		Landelijk	95,5	60,5	59,0	123,7

Scharrel wit

Bij de witte koppels komen de scharrelhennen aanmerkelijk later in productie dan de vrije uitloophennen bij ABZ Diervoeding. Landelijk is dit verschil veel kleiner. Lichtschema, jaargetijde en genetica zijn van invloed op het in productie komen van een leggen. Op 30 weken lijkt het dat de scharrelhennen meer dan drie eieren achter lopen op het landelijk gemiddelde. Op 24 weken is echter de witte leggen van ABZ Diervoeding de magische grens van 53 gram al ruimschoots gepasseerd. Bovendien is de voerconversie een kleine 7 punten scherper.

Vrije uitloop wit

Wanneer de eieren per stuk verkocht zijn, wordt hierop gestuurd door de hen relatief snel in productie te laten komen en op te starten met een voer dat past bij het productiedoel. Dit resulteert in hoge producties, lagere eigewichten en scherpe voeropnames. Op 30 weken draaien de ABZ koppels gemiddeld ruim één procent hogere productie, drie eieren meer, ruim één gram lager eigewicht en meer dan drie gram scherpere voeropname.

“Lichtschema, jaargetijde en genetica zijn van invloed op het in productie komen van een leggen.”

Stabiel voeren

Meer weten over de resultaten die u kunt halen met onze voeders? Neem dan contact op met één van onze pluimveespecialisten. **Samenwerken met ABZ /dat loont.**

Tom Jansen, specialist pluimveehouderij
06 5463 6315 ▪ t.jansen@abzdiervoeding.nl

Tabel 2: Technische kengetallen onbehandelde witte hennen

Leeftijd	Onbehandeld wit	Leg%	Eieren p.o.h.	Eigewicht	Voeropname	
24	Scharrel	ABZ	93,3	17,5	53,7	110,4
		Landelijk	95,1	21,7	52,6	111,3
	Vrije uitloop	ABZ	96,2	22,9	52,5	111,8
		Landelijk	94,2	23,0	52,9	111,3
30	Scharrel	ABZ	96,9	58,9	60,2	117,9
		Landelijk	96,5	62,1	58,1	117,8
	Vrije uitloop	ABZ	97,7	63,6	57,3	117,7
		Landelijk	96,5	60,7	58,6	121,0

Even voorstellen

Arjen Goijaarts is 1 juni jl. begonnen als specialist rundveehouderij. Arjen is 23 jaar en woont in Schijndel. Hij heeft de HBO opleiding Dier- en veehouderij (Agrarisch Ondernemerschap) in Dronten afgerond. Tevens heeft hij veel praktijkervaring opgedaan in de rundvee- en varkenshouderij.

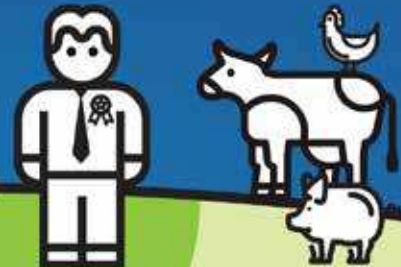
Leonie van den Pol is 1 juni jl. begonnen als medewerkster Front Office Nijkerk. Leonie is 32 jaar en woont in Putten. Zij heeft ruime administratieve/telefonische werkervaring en is opgegroeid op een kalverhouderij.

Wij wensen Arjen en Leonie veel succes in hun nieuwe job!

Trainees gezocht

Wij zijn op zoek naar trainees voor de functie van (aankomend) technisch/ commercieel specialist. Ben je geïnteresseerd in een traineeship bij ABZ Diervoeding? Kijk dan op onze website voor uitgebreide informatie of solliciteer direct: sollicitatie@abzdiervoeding.nl.

Beheers jij de ABZ formule?

Colofon

Aansprakelijkheid

Bij de samenstelling van deze nieuwsbrief is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Voor schade van welke aard ook, die een gevolg is van handelingen of beslissingen gebaseerd op informatie uit deze nieuwsbrief, aanvaardt ABZ Diervoeding geen enkele aansprakelijkheid.

Opzegging

Wilt u onze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Stuur dan een e-mail naar nieuws@abzdiervoeding.nl of geef dit telefonisch door op één van onze kantoren.

Eindredactie

Jolande Baselmans en Gerrie van de Poll, nieuws@abzdiervoeding.nl. De eerst volgende ABZ Nieuws verschijnt in augustus 2018.

Verkoop en advisering

Algemeen

Front Office Nijkerk
033 422 1510
bestelling@abzdiervoeding.nl

Front Office Eindhoven
040 238 0777
bestelling@abzdiervoeding.nl

Front Office Stroobos
051 235 1281
bestelling@abzdiervoeding.nl

Rundveehouderij

Roel van Ee (Verkoopmanager)
regio Midden, Oost en Zuid
06 2126 6227
r.ee@abzdiervoeding.nl

Frank Pol (Verkoopmanager)
regio Noord
06 8233 0681
f.pol@abzdiervoeding.nl

Geiten- en schapehouderij

Erik Koldenhof (Specialist)
06 5235 8459
e.koldenhof@abzdiervoeding.nl

Varkenshouderij

Hans Gerrits (Verkoopmanager)
06 5154 1814
h.gerrits@abzdiervoeding.nl

Legpluimveehouderij

Jeroen Doornhof (Verkoopmanager)
06 5262 2335
j.doornhof@abzdiervoeding.nl

Vleespluimveehouderij

Cor van Dijk (Commercieel directeur)
06 2126 6226
c.dijk@abzdiervoeding.nl

Hans Wagenaars (Key accountmanager)
06 5314 5770
h.wagenaars@abzdiervoeding.nl

Enkelvoudige grondstoffen

Gijsbert Willigenburg (in- en verkoop)
033 422 1512
grondstoffen@abzdiervoeding.nl

ABZDiervoeding

Groei met de ABZ formule

dichtbij
dier

dichtbij
boer met
het juiste
voer

voor
het beste
resultaat

ABZ / dat loont

Volg ons op Social media:

